

OSLO TINGRETT

DOM

Avsagt: 20.01.2011 i Oslo tingrett,
Saksnr.: 10-122524TVI-OTIR/08
Dommer: Tingrettsdommer Torjus Gard
Saken gjelder: Erstatning for krenkelse av opphavsrett til fotografisk bilde

---

Baard Lunde

Advokat Magnus Stray Vyrje

mot

Bonnier Media AS

Advokat Rune Opdahl

DOM

Saken gjelder erstatning for krenkelse av opphavsrett til fotografisk bilde.

Saksforholdet

Bonnier Media AS, heretter kalt Bonnier, utgir motebladet Costume som har et stort innslag av fotografier. Baard Lunde er en profesjonell fotograf med erfaring fra mote- og kjendismiljøet. Han selger sine fotografier til flere magasiner, herunder Costume, som han har hatt et bra samarbeid med. Han ble engasjert av Bonnier til å fotografere modellen og skuespilleren Jenny Skavlan i anledning en moteserie i Costume. Fem av bildene ble benyttet i utgave nr. 45 av Costume for februar 2010 der Jenny Skavlan også ble intervjuet og omtalt. Ett av bildene dekket førstesiden. Lunde har mottatt kr. 1 500 for hvert bilde, i alt kr. 7 500.

I januar 2010 var det kontakt mellom redaktøren i Costume og VG (papirutgaven) om en mulig oppfølging i VG av "Jenny Skavlan-cover og intervjuet". VG fikk oversendt bildene og mottok også en faksimile av "coveret". Lunde ble ikke kontaktet. Den 15. januar hadde VG en to siders presentasjon av Jenny Skavlan der faksimilen og tre av bildene i Costume ble benyttet. Jenny Skavlan ble også presentert på VG Nett, men uten at noen av bildene i Costume var gjengitt.

Lunde mener at Bonnier har krenket hans opphavsrett til bildene ved å sende disse til VG uten hans samtykke. Lunde har derfor krevd erstatning. I forliksrådet i Oslo fremsatte Lunde et krav på kr. 500 000 den 16. juni 2010. Behandlingen ble innstilt.

Lunde sendte stevning til Oslo tingrett 3. august 2010 med påstand om erstatning inntil kr. 150 000. I tilsvaret av 17. desember 2010 har Bonnier krevd seg frifunnet mot å betale kr. 8 333.

Saken har forgjeves vært rettsmeklet. Hovedforhandling ble avholdt 4. januar 2011. Begge parter var representert ved prosessfullmektig.

Saksøkerens påstandsgrunnlag

Partene er enige om at Bonnier skal avstå den vinning som ble oppnådd som følge av Costumes inngrep i Lundes opphavsrett. Den er hjemlet i åndsverksloven § 1 første ledd, jf andre ledd nr. 6. Eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring av bildene krever Lundes samtykke, jf. åndsverksloven § 2. Åndsverkloven § 55 jf. § 54 gir grunnlag for krav om erstatning etter reglene om vinningsavståelse eller vederlag, eventuelt etter ulovfestede regler.

Uenigheten mellom partene knytter seg først og fremst til utmålingen av berikelseskravet, jf. åndsverkloven § 55 andre ledd.

Utgangspunktet for utmålingen etter denne bestemmelsen må være hva man måtte ha betalt for en tilsvarende annonseplass i VG. Costumes oversendelse av bildene til VG hadde intet annet formål enn å muliggjøre oppslag om sitt eget produkt hvilket Costume oppnådde. Oppslaget i VG hadde en salgsfremmende virkning for Costume som ga en kostnadsbesparelse. En tilsvarende annonse ville ha kostet kr. 524 000. VGs oppslag inneholdt både bilder og tekst. Lunde krever derfor bare kr. 150 000 som er det beløp som skjønsmessig kan relateres til bildene. Ved verdifastsettelsen må det også tillegges vekt at verdien av redaksjonell omtale normal ligger over verdien av en annonse. Redaktør Rudjord har erkjent at oppslaget hadde en økonomisk verdi for Bonnier.

Uttrykket ”nettofortjeneste” i åndsverksloven § 55 andre ledd ekskluderer ikke en kostnadsbesparelse, jf Erik Monsen: Berikelseskrav, side 461 og 464. Retten må derfor utmåle vinningen til det beløp som det er nedlagt påstand om.

Bonnier kan ikke høres med at VG kunne ha brukt faksimile av bildene i stedet for å få dem oversendt fra Costume. Synspunktet er hypotetisk og en avsporing. Uansett hadde VG ikke anledning til det, jf. åndsverkloven § 23a.

Bonnier kan heller ikke høres med at Lunde ville ha samtykket hvis han hadde blitt spurt.

Spesialitetsprinsippet tilsier at avtalen med Bonnier må fortolkes til gunst for Lunde, jf. Rt. 2001 side 872, særlig side 879.

Subsidiært må Bonnier avstå den nettofortjeneste som Bonnier oppnådde ved at Costume nr. 45 / februar 2010 solgte over gjennomsnittet, kr. 55 754.

Atter subsidiært krever Lunde at Bonnier skal betale vederlag for VGs bruk. Oversendelsen av bildene til VG hadde reklame for Costume som formål. Utmålingen av vederlaget må derfor ta hensyn til dette idet satsene da er høyere enn ved redaksjonell bruk. VGs bruk av bildene i Costume var redaksjonell. For denne bruken har Lunde fakturert kr. 20 000.

På bakgrunn av Bonniers minimumssatser for redaksjonell bruk av kunstverk i profilerings- og markedsføring beregnes et påslag på minimum 200 %. Sammenholdt med vederlaget på kr. 80 000 som ble tilkjent av Høyesterett i dommen i Rt. 2009 side 1568 og som er sammenlignbart med Lundes tilfelle, blir den subsidiære påstanden et vederlag på kr. 120 000. Under rettsmeklingen var Lunde villig til å forlike saken mot å få utbetalt kr. 50 000.

Selv om rettighetshaveren ikke har lidt noe økonomisk tap, vil det på ulovfestet grunnlag være hjemmel for et vederlagskrav, jf. Ole-Andreas Rognstad: Opphavsrett side 403 – 404.

Saksøkeren har nedlagt slik

påstand:

1. Bonnier Media AS dømmes til å betale Baard Lunde inntil kr. 150 000.
2. Bonnier Media AS dømmes til å erstatte Baard Lunde sakens omkostninger.

Saksøktes påstandsgrunnlag

Bonnier anerkjenner Lundes rettigheter, men bestrider kravet. Fotografier er beskyttet etter åndsverkloven, men loven sonderer mellom fotografiske verk i § 1 og fotografiske bilder i § 43a . Rettigheter til fotografier hører best inn under § 43 a og ikke § 1 pkt. 6.

Sanksjonshjemlene fremgår av lovens 7. kapitel. § 55 andre ledd er av særlig interesse idet bestemmelsen hjemler et krav fra fornærmede på nettofortjenesten selv om gjerningsmannen er i god tro.

Den ulovlige handlingen består i å overlate bildene til VG uten Lundes samtykke. Det har i seg selv ikke generert noen netto fortjeneste. Bonnier har ikke fått noe vederlag for dette. Det retten er invitert til å ta stilling til gjennom Lundes anførsler er om overlattelsen likevel har medført noen netto fortjeneste for Bonnier.

Åndsverkloven § 55 andre ledd må fortolkes. I Ot.prp. nr. 26 (1959-60) er det på side 110 første spalte angitt at fortjenesten er begrenset til den nettofortjeneste som er innvunnet ved den lovstridige handling. Erling Monsen : ”Nyere, norske dommer om berikelseskrav på immaterialrettens område” side 339 og 343 angir at differanselæren er gjeldende rett. Det betyr at det må gjøres fradrag for den vinning som krenkeren ville ha oppnådd dersom rettsbruddet ikke hadde funnet sted.

Ved den konkrete beregningen har Lunde gjort en feilslutning ved å trekke inn verdien av redaksjonell omtale. Costume ville fått slik omtale uavhengig av Lundes bilder. VGs oppslag var en sitatsak om Costumes intervju med Skavlan. Det fremgår av oppslaget og støttes av vitneforklaring fra redaktør Grete Ruud i VG. Dessuten hadde ikke Bonnier noe eget ønske om at VG brukte Lundes bilder. VG kunne isteden ha brukt egne bilder eller flere faksimiler. Det ville de har rett til etter åndsverkloven § 23a eller § 22. Merinntekten som konsekvens av bruken av Lundes bilder må derfor settes til null.

Det er bare nettofortjenesten ved å bruke bildene som Monsen omtaler i sin avhandling og det må bety besparelsen ved ikke å betale vederlag. Monsens synspunkt er dessuten de lege ferenda betraktninger.

En fastsettelse av nettofortjenesten ut fra Bonniers antatte meromsetning må eventuelt baseres på bladregnskapene. Costume utkommer månedlig. Jenny Skavland ble presentert i Costume nr. 45. Sammenlignet med opplagstallene for de øvrige månedene i 2010, ga denne utgivelsen 2440 flere solgte eksemplarer enn gjennomsnittet. Nettofortjeneste er kr. 22,85 pr. eksemplar . Netto meromsetning for denne utgivelsen utgjør dermed kr. 55 754. Men meromsetningen kan tilskrives fire forhold. For det første har redaktør Rudjord bekreftet at Jenny Skavlan har idol-status blant mange unge. For det andre var det påført et spesielt folietrykk på førstesiden av denne utgivelsen som kostet kr. 40 000 og som man har erfaring for gir ekstra oppmerksomhet. For det tredje hadde bladet fått ekstra oppmerksomhet i forbindelse med Costume Award arrangementet som var blitt holdt kort tid i forveien. For det fjerde har VG oppslaget gitt oppmerksomhet, men oppslaget gjaldt både bildene og intervjuet i Costume. Hvis hver faktor teller like mye, medfører det at nettofortjenesten som kan tilskrives bildene som var blitt overlatt til VG, et beløp på kr. 6 969.

I Høyesteretts dom i Rt. 1995 side 169 (Ross/Næss – saken) ble det tilkjent kr. 20 000 for krenkelse av kjendisers rett til bilde. Det er et eksempel på hva som er et rimelig nivå etter gjeldende rett.

Subsidiært har Lunde krevd vederlag. Det foreligger ikke grunnlag for å erstatte økonomisk tap, jf. dommen i Rt. 2009 side 1568. Dommen gir heller ikke grunnlag for et krav om nettofortjeneste. Krav på vederlag for ulovlig bruk må i tilfelle være hjemlet i alminnelige rettsgrunnsetninger. I saken fikk fotografen et vederlag på kr. 3 720 for seks bilder. I følge rettspraksis for øvrig er det benyttet markedsverdi som grunnlag for fastsettelse av vederlag, jf. RG 1997 side 390 og RG 2001 side 1151.

Billedbruk vil normalt skje uten at det tilkommer ekstra vederlag. Lunde ville ikke ha krevd vederlag hvis Bonnier hadde husket på å ta kontakt før bildene ble oversendt til VG. Under enhver omstendighet ville ikke Bonnier ha betalt noe vederlag.

Subsidiært anfører Bonnier at Lundes krav maksimalt kan utgjøre kr. 7 475 basert på en generøs utmåling og etter en vurdering ut fra bransjestandard. Det vises til Scanpix prisliste. Det er da tatt hensyn til at bildene er helsides. Til sammenligning vises det til vitneutsagn fra redaktør i Dagbladet som antydte kr. 5 000 og redaktøren i VG som antydte kr. 4 500 – 5 000.

Det er enighet om at VG har handlet i god tro.

Saksøkte har nedlagt slik

påstand:

1. Bonnier Media AS frifinnes mot å betale et beløp til Baard Lundes enkeltmannsforetak utmålt etter rettens skjønn oppad begrenset til kr. 7 475.
2. Baard Lundes enkeltmannsforetak dømmes til å erstatte Bonnier Media AS' sakskostnader.

Retten vurdering

Partene er enige om at Bonnier Media har krenket Lundes enerett etter åndsverksloven til å råde over fotografiene av Jenny Skavlan ved å overlate fotografiene til VG. Det er ikke nødvendig for retten å ta stilling til om det er opphavsrett til fotografiene som åndsverk eller eneretten til fotografisk bilde som er krenket. Det rettslige grunnlag for Lundes krav mot Bonnier er det samme.

Prinsipalt har Lunde fremsatt et vinningsavståelseskrav etter åndsverkloven § 55 andre ledd, subsidiært et erstatningskrav etter § 55 første ledd, atter subsidiært et vederlagskrav etter ulovfestede regler.

Retten vil først ta stilling til vinningsavståelseskravet. Uttrykket er benyttet av Erling Monsen i hans doktoravhandling om berikelseskrav og skal være ment å være en mer dekkende betegnelse enn lovens uttrykk "nettofortjeneste".

Det er på det rene at åndsverksloven § 55 andre ledd gir hjemmel for et slikt krav selv om krenkeren har vært i god tro. Spørsmålet er hva slags vinning det er tale om og hvilke begrensninger som følger av årsakskravet.

Lunde har anført at vinningen består i sparte utgifter til en annonse i VG av tilsvarende størrelse og at det ville ha kostet kr. 524 000. Retten er enig i at mye taler for at relevant vinning også kan bestå i sparte kostnader slik Monsen hevder de lege lata, jf. side 461. Etter rettens mening må det likevel foretas en konkret fastsettelse som ikke må bli for fjern og spekulativ i det enkelte tilfelle.

Retten er ikke i tvil om at oppslaget i VG har hatt en salgsfremmende virkning for bladet Costume. Men det er ikke sannsynlig at Bonnier ville ha brukt penger til å annonsere i VG hvis VG ikke hadde vist interesse for redaksjonell omtale. Det skyldes dels de høye kostnadene ved slik annonsering og dels at det ikke er ført bevis for at annonsering i VG er en påregnelig markedsføring av Costume. Et erstatningskrav på basis av sparte annonsekostnader i VG kan derfor ikke tas til følge.

Derimot vil det subsidiære kravet om avståelse av nettofortjeneste være hjemlet direkte i § 55 andre ledd. Det er enighet om at Costume nr. 45 i februar 2010 hadde et salg over gjennomsnittet for året som medførte en økt nettofortjeneste på kr. 55 754. Lunde har krevd hele beløpet.

Bonnier har innvendt at meromsetningen kan tilskrives flere forhold.. Partene er enige om at VG oppslaget har fremmet salget. Retten er enig i at det spesielle folietrykk som var påført førstesiden av denne utgivelsen og som det er oppgitt bare brukes et par ganger i året, sannsynligvis ga ekstra oppmerksomhet. Retten er også enig i at Costume Award arrangementet har bidratt til salget av denne utgaven av bladet. Men retten er ikke enig i at virkningen av Jenny Skavlans idolstatus blant mange unge må komme i fradrag idet idolstatusen også øker verdien av oppslaget i VG der Lundes bilder inngår. Hvis det antas at hver relevant faktor har bidratt likt til det økte salget, og det deretter gjøres fradrag med en halvpart for at VG- oppslaget omfattet både bilder og intervju, utgjør den antatte nettofortjenesten kr. 9 292. Retten legger dette beløpet til grunn som uttrykk for nettofortjenesten etter § 55 andre ledd.

Atter subsidiært har Lunde krevd vederlag for bruken av bildene fastsatt etter rettens skjønn inntil kr. 120 000. Partene er enige om at Lunde ikke kan kreve både vederlag og nettofortjenesten, men fordi retten har lagt til grunn en nettofortjeneste som er lavere enn vederlagskravet, vil retten likevel ta stilling til det alternativt.

Bonnier har innvendt at VG kunne ha brukt faksimile av bildene i stedet for å få dem oversendt fra Costume. Retten er enig med Lunde i at synspunktet er hypotetisk. Retten må legge til grunn det valg som Bonnier faktisk foretok.

Bonnier har innvendt at Lunde ikke ville ha krevd vederlag hvis Bonnier hadde husket på å ta kontakt før bildene ble oversendt til VG. Retten kan ikke legge dette til grunn da det ikke er ført noe bevis for en slik påstand. Forklaringen til redaktøren i Costume gir holdepunkt for at hun ikke hadde tenkt gjennom en slik problemstilling da bildene ble sendt til VG.

Lunde har anført at erstatningsregelen i åndsverkloven § 55 første ledd gir ham rett til vederlag. .

Etter rettens mening har Lunde ikke blitt påført et økonomisk tap ved Bonniers krenkelse. Vederlagskravet må derfor forankres i andre regler. I Ole-Andreas Rognstads: Opphavsrett 2009 side 403 er det uttalt at mye taler for at det i norsk rett gjelder en ulovfestet vederlagsregel som innebærer at også opphavsmenn og innehavere av nærstående rettigheter kan kreve vederlag ved rettighetskrenkelser uavhengig av om vilkårene for erstatningsansvar foreligger. Høyesteretts dom i Rt. 2009 side 1568 legger også til grunn at det er en samstemmig oppfatning i teorien at det kan gis vederlag på ulovfestet grunnlag

ved uaktsomme og forsettlig inngrep i opphavsretten. At det kan karakteriseres som uaktsomt at redaktøren i Costume ikke tok vederlagsspørsmålet opp med Lunde, er retten ikke i tvil om.

Lunde har fakturert Bonnier for kr. 20 000 for bildene, men bruken av bildene i Costume var redaksjonell. Oversendelsen av bildene til VG hadde reklame for Costume som formål. Lunde har anført at utmålingen av vederlaget må ta hensyn til dette idet satsene da er høyere enn ved redaksjonell bruk.

Retten stiller seg ikke avvisende til at formålet med oversendelsen av bildene til VG kan få betydning for utmålingen av vederlaget, men finner det uriktig å ta utgangspunkt i Lundes faktura på kr. 20 000 som etter det opplyste ble mottatt etter at rettstvisten med Bonnier var et faktum. Retten kan heller ikke se at den nevnte høyesterettsdommen i Rt. 2009 side 1568 gir noen anvisning på hva som kan være et rimelig nivå for et vederlag i vår sak.

Slik saken er opplyst finner retten det mest naturlig å se hen til bransjestandard sammenholdt med formålet med bruken av bildene i VG som er landets største løssalgsavis. Bonnier har henvist til Scanpix prisliste og regnet ut et vederlag på kr. 7 475. Det er også ført vitner fra Dagbladet og VG som har antydnet et vederlag på opp til kr. 5 000. Etter rettens mening var bildene av Jenny Skavlan et viktig bidrag til å gjøre to-siders oppslaget i VG interessant for den alminnelige leser og finner derfor at vitnenes generelle antydning om prisnivået for fotografier til bruk i de to avisene ikke kan legges direkte til grunn i saken. Derimot finner retten at det generelle nivået på kr. 5 000 kan danne et utgangspunkt for den skjønsmessige vurderingen som retten må foreta. Hensett til den konkrete bruken av bildene og reklameverdien for Costume, finner retten at et vederlag på kr. 10 000 er rimelig. Dette beløpet er noe høyere enn den beregnede nettofortjenesten etter § 55 andre ledd. Retten vil derfor avsi dom for det høyeste beløpet.

Saksomkostninger

Bonnier har i det vesentlige vunnet saken og Lunde har ikke blitt tilkjent mer enn det han kunne oppnådd ved å forlike saken. Lunde er dermed forpliktet til å erstatte Bonnier saksomkostnadene, jf. tvisteloven § 20-2 første og andre ledd og § 2-20 tredje ledd bokstav b. Bonnier har fremlagt oppgave over sine kostnader på kr. 143 340 hvorav kr. 143 103 er advokatsalær. Retten legger oppgaven til grunn. Oppgaven fra Lundes prosessfullmektig er på kr. 117 000.

Dommen er avsagt to dager etter utløpet av lovens frist. Grunnen er annet nødvendig arbeid.

SLUTNING

1. Bonnier Media AS dømmes til å betale kr. 10 000 – titusen – i vederlag til Baard Lundes enkeltmannsforetak.
2. Baard Lundes enkeltmannsforetak dømmes til å erstatte Bonnier Media AS kr. 143 340 – etthundreogførtitreetusentrehundreogførti – i sakskostnader.

Retten hevet

Torjus Gard

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker vedlegges.

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker

Reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 om anke til lagmannsretten og Høyesterett regulerer den adgangen partene har til å få avgjørelser overprøvd av høyere domstol. Tvisteloven har noe ulike regler for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger.

Ankefristen er én måned fra den dagen avgjørelsen ble forkynt eller meddelt, hvis ikke noe annet er uttrykkelig bestemt av retten.

Den som anker må betale behandlingsgebyr. Den domstolen som har avsagt avgjørelsen kan gi nærmere opplysning om størrelsen på gebyret og hvordan det skal betales.

Anke til lagmannsretten over dom i tingretten

Lagmannsretten er ankeinstans for tingrettens avgjørelser. En dom fra tingretten kan ankes på grunn av feil i bedømmelsen av faktiske forhold, rettsanvendelsen, eller den saksbehandlingen som ligger til grunn for avgjørelsen.

Tvisteloven oppstiller visse begrensninger i ankeadgangen. Anke over dom i sak om formuesverdi tas ikke under behandling uten samtykke fra lagmannsretten hvis verdien av ankegjensstanden er under 125 000 kroner. Ved vurderingen av om samtykke skal gis skal det blant annet tas hensyn til sakens karakter, partenes behov for overprøving, og om det synes å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket eller ved behandlingen av saken.

I tillegg kan anke – uavhengig av verdien av ankegjensstanden – nektes fremmet når lagmannsretten finner det klart at anken ikke vil føre fram. Slik nekting kan begrenses til enkelte krav eller enkelte ankegrunner.

Anke framsettes ved skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Selvprosederende parter kan inngi anke muntlig ved personlig oppmøte i tingretten. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater inngir muntlig anke.

I ankeerklæringen skal det særlig påpekes hva som bestrides i den avgjørelsen som ankes, og hva som i tilfelle er ny faktisk eller rettslig begrunnelse eller nye bevis.

Ankeerklæringen skal angi:

- ankeinstansen
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hvilken avgjørelse som ankes
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det krav ankesaken gjelder, og en påstand som angir det resultatet den ankende parten krever
- de feilene som gjøres gjeldende ved den avgjørelsen som ankes
- den faktiske og rettslige begrunnelse for at det foreligger feil
- de bevisene som vil bli ført
- grunnlaget for at retten kan behandle anken dersom det har vært tvil om det
- den ankende parts syn på den videre behandlingen av anken

Anke over dom avgjøres normalt ved dom etter muntlig forhandling i lagmannsretten. Ankebehandlingen skal konsentreres om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet og tvilsomme når saken står for lagmannsretten.

Anke til lagmannsretten over kjennelser og beslutninger i tingretten

Som hovedregel kan en *kjennelse* ankes på grunn av feil i bevisbedømmelsen, rettsanvendelsen eller saksbehandlingen. Men dersom kjennelsen gjelder en saksbehandlingsavgjørelse som etter loven skal treffes etter et skjønn over hensiktsmessig og forsvarlig behandling, kan avgjørelsen for den skjønnsmessige avveiningen bare angripes på det grunnlaget at avgjørelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan bare ankes på det grunnlaget at retten har bygd på en uriktig generell lovforståelse av hvilke avgjørelser retten kan treffe etter den anvendte bestemmelsen, eller på at avgjørelsen er åpenbart uforsvarlig eller urimelig.

Kravene til innholdet i ankeerklæringen er som hovedregel som for anke over dommer.

Etter at tingretten har avgjort saken ved dom, kan tingrettens avgjørelser over saksbehandlingen ikke ankes særskilt. I et slikt tilfelle kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Anke over kjennelser og beslutninger settes fram for den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anke over kjennelser og beslutninger avgjøres normalt ved kjennelse etter ren skriftlig behandling i lagmannsretten.

Anke til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Slikt samtykke skal bare gis når anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. – Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta til behandling anker over *kjennelser og beslutninger* dersom de ikke reiser spørsmål av betydning utenfor den foreliggende saken, og heller ikke andre hensyn taler for at anken bør prøves, eller den i det vesentlige reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelse og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker

Reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 om anke til lagmannsretten og Høyesterett regulerer den adgangen partene har til å få avgjørelser overprøvd av høyere domstol. Tvisteloven har noe ulike regler for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger.

Ankefristen er én måned fra den dagen avgjørelsen ble forkynt eller meddelt, hvis ikke noe annet er uttrykkelig bestemt av retten.

Den som anker må betale behandlingsgebyr. Den domstolen som har avsagt avgjørelsen kan gi nærmere opplysning om størrelsen på gebyret og hvordan det skal betales.

Anke til lagmannsretten over dom i tingretten

Lagmannsretten er ankeinstans for tingrettens avgjørelser. En dom fra tingretten kan ankes på grunn av feil i bedømmelsen av faktiske forhold, rettsanvendelsen, eller den saksbehandlingen som ligger til grunn for avgjørelsen.

Tvisteloven oppstiller visse begrensninger i ankeadgangen. Anke over dom i sak om formuesverdi tas ikke under behandling uten samtykke fra lagmannsretten hvis verdien av ankegjensstanden er under 125 000 kroner. Ved vurderingen av om samtykke skal gis skal det blant annet tas hensyn til sakens karakter, partenes behov for overprøving, og om det synes å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket eller ved behandlingen av saken.

I tillegg kan anke – uavhengig av verdien av ankegjensstanden – nektes fremmet når lagmannsretten finner det klart at anken ikke vil føre fram. Slik nekting kan begrenses til enkelte krav eller enkelte ankegrunner.

Anke framsettes ved skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Selvprosederende parter kan inngi anke muntlig ved personlig oppmøte i tingretten. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater inngir muntlig anke.

I ankeerklæringen skal det særlig påpekes hva som bestrides i den avgjørelsen som ankes, og hva som i tilfelle er ny faktisk eller rettslig begrunnelse eller nye bevis.

Ankeerklæringen skal angi:

- ankeinstansen
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hvilken avgjørelse som ankes
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det krav ankesaken gjelder, og en påstand som angir det resultatet den ankende parten krever
- de feilene som gjøres gjeldende ved den avgjørelsen som ankes
- den faktiske og rettslige begrunnelse for at det foreligger feil
- de bevisene som vil bli ført
- grunnlaget for at retten kan behandle anken dersom det har vært tvil om det
- den ankende parts syn på den videre behandlingen av anken

Anke over dom avgjøres normalt ved dom etter muntlig forhandling i lagmannsretten. Ankebehandlingen skal konsentreres om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet og tvilsomme når saken står for lagmannsretten.

Anke til lagmannsretten over kjennelser og beslutninger i tingretten

Som hovedregel kan en *kjennelse* ankes på grunn av feil i bevisbedømmelsen, rettsanvendelsen eller saksbehandlingen. Men dersom kjennelsen gjelder en saksbehandlingsavgjørelse som etter loven skal treffes etter et skjønn over hensiktsmessig og forsvarlig behandling, kan avgjørelsen for den skjønnsmessige avveiningen bare angripes på det grunnlaget at avgjørelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan bare ankes på det grunnlaget at retten har bygd på en uriktig generell lovforståelse av hvilke avgjørelser retten kan treffe etter den anvendte bestemmelsen, eller på at avgjørelsen er åpenbart uforsvarlig eller urimelig.

Kravene til innholdet i ankeerklæringen er som hovedregel som for anke over dommer.

Etter at tingretten har avgjort saken ved dom, kan tingrettens avgjørelser over saksbehandlingen ikke ankes særskilt. I et slikt tilfelle kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Anke over kjennelser og beslutninger settes fram for den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anke over kjennelser og beslutninger avgjøres normalt ved kjennelse etter ren skriftlig behandling i lagmannsretten.

Anke til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Slikt samtykke skal bare gis når anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. – Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta til behandling anker over *kjennelser og beslutninger* dersom de ikke reiser spørsmål av betydning utenfor den foreliggende saken, og heller ikke andre hensyn taler for at anken bør prøves, eller den i det vesentlige reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelse og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.